

IV. STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA PRZYRODNICZA GMINY

Gmina Suchożebry położona jest w obrębie wysoczyzny polodowcowej, zajmując środkową część mezoregionu Wysoczyzna Siedlecka. Rzeźba terenu jest słabo zróżnicowana. Wysokości bezwzględne wahają się od 139 m n.p.m w dolinie Liwca, w południowej części gminy, do 175 m n.p.m w południowo-zachodniej części gminy. Dominują powierzchnie płaskie, lekko faliste, a równinny krajobraz urozmaicony jest nielicznym występowaniem wzgórz morenowych w południowej części gminy. Niewielkie ciekі przepływające przez gminę (Liwiec, Stara Rzeka, Sosenka) wykształciły dosyć szerokie doliny.

Dominującym typem krajobrazu w gminie Suchożebry jest krajobraz rolniczy, w którym podstawowym środowiskiem są pola uprawne. Pomimo prostej struktury i niewielkiej bioróżnorodności, krajobraz rolniczy jest obszarem wyłącznego występowania wielu gatunków roślin i zwierząt. Podstawową funkcją tego krajobrazu jest produkcja rolna, ale jest to także środowisko ważne z przyrodniczego punktu widzenia. Tylko tu występują gatunki typowo polne lub charakterystyczne dla półotwartego krajobrazu rolniczego. Cechą charakterystyczną krajobrazu rolniczego - nie tylko w gminie Suchożebry, ale na dużych obszarach wschodniej Polski - jest silne rozdrobnienie pól oraz duża liczba zadrzewień, pojedynczych drzew lub kęp siedzących na miedzach, dróg dojazdowych do pól i łąk, często ze szpalerami drzew, rozproszona zabudowa wiejska. Cechy to powodują, że krajobraz rolniczy południowego Podlasia jest bardzo zróżnicowany, pozbawiony monotonii wielkoobszarowych pól. Sprzyja to występowaniu wielu gatunków roślin i zwierząt, szczególnie środowisk otwartych, półotwartych i ekotonalnych.

Lasy na terenie gminy Suchożebry zajmują tylko 12,6% jej powierzchni. Występują cztery kompleksy leśne oraz znaczna liczba małych lasów i zadrzewień liczących zazwyczaj od kilku arów do kilku hektarów powierzchni. Jest to środowisko znacznie bogatsze - pod względem przyrodniczym - od krajobrazu rolniczego.

Łąki i pastwiska występujące głównie w dolinach rzecznych tworząc trzy ciągi. Dolina Liwca ułożona równoleżnikowo w południowej części gminy oraz w doliny Starej Rzeki i Sosenki ułożone południkowo, w zachodniej i wschodniej części gminy. Udział łąk i pastwisk w ogólnej strukturze gruntów gminy jest znaczny i wynosi 27%. Jest to prawie o 12% więcej od średniej dla byłego woj. siedleckiego, która wynosiła 15,2%.

Gmina jest uboga w wody powierzchniowe. Większe zbiorniki wód stojących nie występują, a przepływające przez teren gminy rzeki są ciekami niewielkimi o małych przepływach.

Badania fitosocjologiczne przeprowadzone na terenie gminy Suchożebry (Ćwikliński, w: Powszechna Inwentaryzacja Przyrodnicza gm. Suchożebry, 1994) wykazały obecność 8 zbiorowisk leśnych i zaroślowych, 14 zbiorowisk wodnych, nadwodnych i szuwarowych, 12 synantropijnych, 4 murawowe, 2 zbiorowiska wrzosowisk i ubogich muraw oraz 2 zbiorowiska okrajkowe.

Lasy na terenie gminy są słabo zróżnicowane i nie tworzą bogatszych biocenoz. Znaczną powierzchnię zajmują ubogie młode bory sosnowe. Na uwagę zasługuje jedynie zbiorowisko borów sosnowych świeżych występujące w kompleksie leśnym przy zachodniej granicy gminu koło wsi Sosna-Korabie i Sosna-Kozółki oraz kontynentalny bór mieszany występujący w kompleksie leśnym między Suchożebrymi a Krynica (po obu stronach drogi).

Śródładowy bór wilgotny występuje na ubogim podłożu piaszczystym w miejscach nisko położonych, z wysokim i zmieniającym się w ciągu roku poziomem wody gruntowej. Na terenie gminy zajmuje stosunkowo niewielkie powierzchnie w kompleksie leśnym na południe od Krynicy, na południowy-wschód od wsi Brzozów, w okolicach wsi Sosna-Korabie i Woli Suchożebrowskiej. Bogatszym zbiorowiskiem jest kontynentalny bór mieszany obejmujący naturalne leśne zbiorowiska dębowo-sosnowe. Runo jest tu bogate w gatunki zielne, a warstwę podrostu stanowią liczne krzewy. Zespół ten na terenie gminy występuje fragmentarycznie w kompleksie leśnym na południe od Krynicy.

Wydmy i pagóry wysoczyzny morenowej porasta śródładowy ubogi bór suchy. Fragmenty tego zespołu występują na zwydmionych piaskach w lasach prywatnych na zachód od Suchożebry. Zbiorowisko to wyróżnia się stosunkowo niskim i rozrzedzonym drzewostanem sosnowym ze słabo wykształconą warstwą przyziemną złożoną przeważnie z porstów. Występuje tu rzadki gatunek porosta - chrobotek alpejski.

Grąd subkontynentalny (w postaci grądu kontynentalnego wschodnioeuropejskiego) występuje na południe od Krynicy. Jest to wielogatunkowy las lipowo-dębowo-grabowy. Z bardziej interesujących i chronionych gatunków zielnych występuje tu lilia złotogłów i wawrzynek wilczyłyko oraz gajowiec żółty, kopytnik pospolity, perłówka zwisła oraz skrzyp zimowy.

Bogatszym pod względem przyrodniczym jest zespół łągu jesionowo-olszowego, obejmującego mokre lasy z panującą olszą czarną i domieszką jesionu. W gminie Suchożebry zespół ten występuje tylko w kilku miejscach: na południe od Woli Suchożebrowskiej, w okolicy wsi Sosna-Korabie oraz koło wsi Krynica. W runie występują gatunki nitrofilne, takie jak: pokrzywa zwyczajna, bodziszek cuchnący, niecierpek pospolity. Wzdłuż niektórych fragmentów rzek powstaje tzw. łąg przystromykowy, ciągnący się zazwyczaj wąskim pasem na brzegu rzeki.

Na terenach okresowo zalewanych powstają olsy porzeczkowe. Jest to zbiorowisko leśne z dominacją olszy czarnej i wyraźną strukturą kępkową dna lasu. Tworzy się w wyniku sukcesji zarośli wierzbowych, szuwarów i torfowisk niskich. Na terenie gminy Suchożebry płaty tego zespołu występują rzadko, np. w okolicy wsi Krynica i Kownaciska.

Na łąkach w dolinach rzek, na brzegach zbiorników wodnych i obniżeniach terenu powstają formacje krzewiaste - łożowiska. Dominującymi składnikami są wierzby: pięcio-pręcikowa, szara, czarniawa oraz kruszyna pospolita. W gminie Suchożebry zbiorowisko to występuje najczęściej w dolinie Liwca, rzadziej w dolinach pozostałych rzek.

Ze względu na nieliczne występowanie zbiorników wodnych na terenie gminy, zbiorowiska roślin wodnych i szuwarowych występują na niewielkich powierzchniach. Np. zespoły rzęs, okrzężnicy bagiennej czy zarośla moczarki kanadyjskiej występują w stawach, torfiakach, rowach i rzekach. Zespół zabiścieku pływającego, rdestnicy pływającej, rdestu ziemnowodnego - występują w podobnych środowiskach, ale rzadziej od poprzednich. Były stwierdzone np. w dołach potorfowych koło Kownacisk, Brzozowa i w Starej Rzece.

Zbiorowiska szuwarowe zajmują także małe powierzchnie i występują rzadko - głównie w dolinie Liwca i Starej Rzeki. Najczęściej są tu płaty pałki szerokolistnej, trzciny pospolitej oraz zespół strzałki wodnej i jeżogłówki pojedynczej. Szuwar tatarakowy występuje w okolicy Brzozowa, a szuwar mannowy koło wsi Krynica. Szuwary wielkoturzycowe zasiedlają głównie doliny rzek, podobnie jak zespół z dominacją kosaćca złotego obserwowany w dolinie Liwca i Starej Rzeki.

Zbiorowiska łąkowe i pastwiskowe zajmują znaczne powierzchnie i występują głównie w dolinach rzecznych. Najczęściej spotykane jest zbiorowisko łąkowe z udziałem ostrożeńca łąkowego, które pod względem gospodarczym należy do łąk kośnych. Rzadziej wykorzystywane jest jako pastwisko.

Zbiorowiska murawowe są reprezentowane głównie przez murawy szczotlichowe. W typowej postaci jest to luźne zbiorowisko skrajnie ubogie florystycznie z panującą szczotlichą siwą, inicjujące proces zarastania luźnych piasków. W gminie Suchożebry występuje na odkrytych piaskach w borach suchych i na terenach zwirowni po zachodniej stronie Woli Suchożebrowskiej. Zbiorowisko z zawciągami pospolitym, goździkiem kropkowym i goździkiem kartuskim występuje na niezbyt ubogich glebach piaszczystych lub nawet gliniasto-piaszczystych i tworzy nieraz dość rozległe fitocenozy na starszych ugorach, poboczach dróg i linii kolejowych. Na terenie gminy płaty tego zespołu notowano na zachód od wsi Wola Suchożebrowska, przy torach kolejowych w okolicy stacji kolejowych Borki i Podnieśno (Ćwikliński, 1994).

Na terenie gminy Suchożebry stwierdzono stosunkowo dużą liczbę chronionych i rzadkich gatunków roślin - łącznej 50 taksonów, w tym 13 gatunków roślin objętych ochroną ścisłą i 8 gatunków podlegających ochronie częściowej (Ćwikliński, 1994): Z grupy gatunków objętych ochroną ścisłą najliczniej spotykane są widłaki: np. widłak jałowcowy stwierdzony w borach koło Brzozowa oraz wsi Sosna-Korabie i Sosna Kozółki, widłak goździsty występujący w lasy prywatnych w północnej części uroczyska Chodów, w borach świeżych koło Podnieśna oraz w borach przy zachodniej granicy gminy, gdzie występują także widłak spłaszczony i widłak cyprysowy.

W lesie mieszanym na wschód od stacji kolejowej w Podnieśnie występuje wawrzynek wilczelyko, w borze świeżym 1 km na północ od Podnieśna (po wschodniej stronie szosy) znaleziono pomocnika baldaszkowatego, w lasach Nadleśnictwo Siedlce koło Podnieśna (w oddz. 45 i 46) występuje podkolan biały, a w lesie mieszanym na południowy-wschód od Brzozowa występuje storczyk krwisty.

Z innych gatunków na uwagę zasługują: storczyk szerokolistny występujący na łąkach na południe od wsi Borki oraz na zachód od wsi Kopcie, lipiennik Loesela stwierdzony na łąkach na południe od wsi Borki oraz na wschód od stacji kolejowej Podnieśno. Z chronionych gatunków roślin wodnych nielicznie występuje grązel - w rozlewiskach Starej Rzeki koło wsi Stany Małe i Krynica.

Z grupy gatunków roślin objętych ochroną częściową występują: porzeczka czarna (ols na południowy wschód od Krynicy), bagno zwyczajne (bór wilgotny koło wsi Sosna-Korabie), kalina koralowa (koło wsi Brzozów i Krynica), kopytnik pospolity (w uroczysku Chodów), konwalia majowa (lasy na południe od wsi Krynica, koło Brzozowa i wsi Sosna-Korabie). Dostyc licznie w różnych typach lasów występuje kruszyna pospolita.

Z licznej grupy rzadkich gatunków roślin na podkreślenie zasługują: porost chrobotek alpejski występujący w borze suchym koło wsi Sosna-Kozółki, traganek piaskowy (okolice wsi Borki), krwawnica wąskolistna (wilgotne łąki na południowy wschód od wsi Borki), naparstnica żółta (w żwirowni na zachód od Woli Suchożebrskiej), gnidosz błotny (łąki na południe od wsi Borki), przytulia wydłużona (las łęgowy na południe od Woli Suchożebrskiej), starzec błotny (doły potorfowe na południe od wsi Borki), czosnek kątowy (łąka przy torach kolejowych koło wsi Sosna-Kicki oraz na południe od wsi Borki), sit sztywny (w lesie na południe od Woli Suchożebrskiej), rozchodnik kaukaski i rozchodnik ościsty (stacja kolejowa w Podnieśnie i w lesie przy cmentarzu jenieckim).

193

Gmina Suchożebry nie należy do terenów bogatych pod względem faunistycznym. Krajobraz rolniczy zasiedlają gatunki typowe dla poszczególnych środowisk - pól uprawnych, zadrzewień i przydroży oraz osiedli wiejskich. Również lasy, ze względu na małą powierzchnię występujących tu kompleksów leśnych oraz w większości ubogie siedliska, nie stwarzają optymalnych warunków dla wielu zwierząt, szczególnie o wysokich wymaganiach pod względem troficznym (żywności siedliska) oraz zasiedlających tylko duże lasy. Stosunkowo najbogatsze środowiska występują w dolinach rzecznych, w których fragmentarycznie zachowały się seminaturalne biocenozy, takie jak wilgotne łąki, zbiorowiska szuwarowe, łożowiska, lasy łąkowe i olsy, bogate pod względem faunistycznym. Na niektórych fragmentach doliny Liwca (między Starą Rzeką a linią kolejową oraz na wschód od drogi Siedlce-Korczew) występują rzadkie i chronione gatunki ptaków, takie jak kulik wielki, brodziec krwawodzioby, rycyk, bekas kszyk, świergotek łąkowy, błotniak łąkowy i inne. Niektóre z tych gatunków są także spotykane w dolinach Starej Rzeki i Sosenki, ale mniej licznie. W łągach nadrzecznych, (np. w rejonie wsi Borki, Podnieśno, Nakory) występują - także rzadkie - takie gatunki ptaków jak strumieniówka, dziwonia, gąsiorek, dzięcioł mały, dzięcioł zielony, remiz, pokrzewka jarzębata i inne, bardziej pospolite gatunki. Doliny rzeczne są często wykorzystywane jako miejsce żerowania przez takie gatunki jak: bocian biały i bocian czarny, myszołów, pustułka, błotniak stawowy i inne ptaki drapieżne. Brak specjalistycznych badań obejmujących inne grupy zwierząt (np. ssaki, gady, płazy czy bezkręgowce) nie pozwala na dokładniejszą charakterystykę obszaru gminy pod względem faunistycznym.

Najbogatszym pod względem faunistycznym kompleksem leśnym jest las położony przy wschodniej granicy gminy, między Krześlinem a Nakorami. Obserwowano tu takie gatunki jak krogulec, muchołówka mała, dudek, kruk. Dostyc bogaty jest także kompleks borów i grądów położony w środkowej części gminy (między Brzozowem a Podnieśnem) gdzie stwierdzono m.in. dzięcioła czarnego, kruka i paszkota oraz niewielkie laski na północ od Podnieśna. Znacznie uboższy pod względem faunistycznym jest duży kompleks ciągnący się wzdłuż zachodniej granicy gminy, ze względu na ubogie siedliska (bory sosnowe) i młody wiek drzewostanów.

Na terenie gminy stwierdzono 112 gatunków ptaków łągowych i prawdopodobnie łągowych. Inne grupy zwierząt są reprezentowane mniej licznie. Liczba gatunków ssaków prawdopodobnie nie przekracza 20. Z rzadszych ssaków obserwowano kunę leśną i gronostaja. Dostyc licznie występują niektóre gatunki ssaków łownych, np. sarna i zając. Płazy występują głównie w dolinach rzecznych. Na terenie gminy obserwowano 9 gatunków. Oprócz żab zielonych i brunatnych, stwierdzono rzekotkę drzewną, kumaka nizinnego, ropuchę szarą, ropuchę zieloną i traszkę zwyczajną. Gady reprezentowane są bardzo nielicznie. Stwierdzono obecność tylko

114

jaszczurki zwinki na kilku stanowiskach. Także fauna ryb jest dosyć uboga. W Liwcu, Starej Rzece i Sosence występuje około 12 gatunków ryb, ale w większości są to gatunki pospolite, nie mające wysokich wymagań środowiskowych. Najczęściej występują: płoć, ukleja, słonecznica, karaś, ciernik. Mniej licznie lin, karp, szczupak i okoń.

2. STRUKTURA PRZESTRZENNA KRAJOBRAZU PRZYRODNICZEGO

Struktura przestrzenna lasów i zadrzewień na terenie gminy Suchożebry jest - z przyrodniczego punktu widzenia - niezbyt korzystna. Mała jest lesistość gminy, a występujące tu kompleksy leśne nie zajmują dużych powierzchni oraz są izolowane dużymi przestrzeniami otwartych pól i dolin rzecznych. Utrudnia to wędrówkę i rozprzestrzenianie się leśnych gatunków zwierząt. Brak dużych kompleksów leśnych, liczących np. 30-50 km², nie sprzyja występowaniu zwierząt dużych, takich jak ssaki kopytne i ptaki drapieżne.

Poważnymi barierami dla wielu zwierząt są drogi o dużym nasileniu ruchu. Na terenie gminy Suchożebry jest to droga Siedlce-Sokołów, przechodząca przez zachodni obszar gminy w kierunku północ-południe. Droga ta przecina dolinę Sosenki, ale niemal zupełnie omija kompleksy leśne. Na tej drodze ruch pojazdów jest duży, co powoduje znaczną śmiertelność wielu gatunków zwierząt, zwłaszcza płazów w okresie wiosennej migracji. Znacznie mniejsze zagrożenia stwarza linia kolejowa Siedlce-Małkinia, ze względu na mały ruch pociągów, podobnie jak inne drogi na terenie gminy.

Rzeki i ich doliny pełnią w krajobrazie rolę korytarzy ekologicznych, które ułatwiają migrację roślin i zwierząt, szczególnie wodnych i związanych ze środowiskami występującymi w dolinach rzecznych. Zwiększa to bioróżnorodność krajobrazu i umożliwia swobodny przepływ genów w sąsiadujących ze sobą populacjach. Ma to duże znaczenie dla przetrwania wielu gatunków, szczególnie w dobie występowania bardzo wielu barier ekologicznych, niestety coraz bardziej skutecznych, szczególnie dla zwierząt.

Migracje zwierząt wodnych na terenie gminy Suchożebry mogą odbywać się w dolinie Liwca w kierunku wschód-zachód, a w dolinach Starej Rzeki i Sosenki w kierunku północ-południe. Pomimo niewielkich rozmiarów tych rzek, szczególnie dwóch ostatnich, dzięki tak rozbudowanej sieci rzecznej na teren gminy mogą wędrować gatunki wodne nawet z Wisły poprzez Narew, Bug i Liwiec. Ze względu na brak na terenie gminy większych zbiorników wód stojących, tym większego znaczenia nabierają niewielkie "oczka wodne", które na znacznych obszarach gminy są jedynymi refugiami zwierząt i roślin wodnych.

3. OBSZARY I OBIEKTY PRZYRODNICZE PRAWNIE CHRONIONE

Na terenie gminy Suchożebry występuje niewiele obszarów i obiektów przyrodniczych prawem chronionych. Dotychczas utworzono Siedlecko-Węgrowski Obszar Chronionego Krajobrazu oraz 3 pomniki przyrody.

3.1. Siedlecko-Węgrowski Obszar Chronionego Krajobrazu

Obszary Chronionego Krajobrazu w granicach byłego woj. siedleckiego zostały powołane uchwałą Wojewódzkiej Rady Narodowej w Siedlcach Nr XVII/99/86 z dnia 28.10.1986 r. Utworzono wówczas 7 obszarów, z których jeden - Siedlecko-Węgrowski Obszar Chronionego Krajobrazu - znajduje się częściowo w granicach gm. Suchożebry.

Celem utworzenia Siedlecko-Węgrowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu była ochrona dobrze zachowanych fragmentów krajobrazu obejmujących głównie doliny rzeczne i kompleksy leśne. Zasady zagospodarowania Obszaru podano w Dz. Urz. Woj. Siedleckiego z 1986 roku, poz. 130.

Siedlecko-Węgrowski Obszar Chronionego Krajobrazu położony jest w środkowej części byłego woj. siedleckiego. Obejmuje dolinę środkowego Liwca, fragmenty dolin Kostrzynia, Muchawki, Czerwonki, Myrchy i Sosenki oraz tereny przyległe. Zajmuje powierzchnię 35.840 ha, z czego na terenie gminy Suchożebry znajduje się 1050 ha, co stanowi 2,0% powierzchni całego obszaru oraz 10,4% powierzchni gminy. Obejmuje zachodnią część gminy, w tym kompleks leśny położony na zachodniej granicy gminy, wzgórza morenowe położone między granicą gminy a Wolą Suchożebrską oraz niewielki fragment doliny Liwca.

Dla Obszarów Chronionego Krajobrazu powołanych w roku 1986, obowiązują następujące zakazy i nakazy wymienione w uchwale WRN w Siedlcach z dnia 28.10.1986 r.

Nakazy:

- uzgadnianie z Wojewódzkim Konserwatorem Przyrody w Siedlcach planów zagospodarowania przestrzennego i programów rozwoju gospodarki rolnej, rybackiej, łowieckiej, zagospodarowania turystycznego oraz decyzji ustalających lokalizację inwestycji przemysłowych, melioracyjnych i związanych z wielkotowarową gospodarką rolną;
- stosowanie w budownictwie form architektonicznych nawiązujących do tradycji regionalnej, nie powodujących dysharmonii z cechami estetycznymi danego obszaru;

- prowadzenie wzmożonego nadzoru budowlanego w zakresie ładu przestrzennego i dyscypliny budowlanej (skuteczne zwalczanie i likwidacja samowoli budowlanej w granicach obszarów chronionych);
- prowadzenie prac nawadniających i odwadniających teren (melioracje) oraz innych przedsięwzięć, w tym zakresie w sposób zapewniający zachowanie równowagi biologicznej na obszarach chronionych;
- prowadzenie wzmożonego nadzoru nad gospodarką wodno-ściekową;
- wprowadzenie stref ciszy na określonych obszarach, zwłaszcza leśnych, łąkowych i wodnych.

Zakazy:

- zakaz lokalizacji obiektów przemysłowych, powodujących zanieczyszczenie wód i powietrza atmosferycznego ponad dopuszczalne normatywy;
- zakaz pozyskiwania kopalin poza miejscami wyznaczonymi;
- zakaz urządzania pól namiotowych i parkingów w miejscach nie przeznaczonych na ten cel;
- zakaz niszczenia gleby, zakrzewień, zadrzewień śródpolnych i przydrożnych na obszarach chronionych.

3.2. Pomniki przyrody

Na terenie gminy Suchożebry objęto ochroną w formie pomników przyrody trzy lipy drobnolistne oraz jeden buk. Wszystkie położone są w zabytkowym parku dworskim w Woli Suchożebrowskiej. Zostały zatwierdzone w roku 1988. Ich charakterystykę podano poniżej.

1. Grupa 2 lip drobnolistnych o obwodach pni 285 i 374 cm oraz wysokościach 21 i 24 m (nr woj. rejestru pomników przyrody - 419).
2. Buk zwyczajny o obwodzie pnia 275 cm i wysokości 24 m (nr woj. rejestru pomników przyrody - 420).
3. Lipa drobnolistna o obwodzie pnia 314 cm i wysokości 21 m (nr woj. rejestru pomników przyrody - 421).

Zgodnie z ustaleniami "Miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Suchożebry", ustala się konieczność zachowania 15 m strefy ochronnej wokół pomników przyrody wykluczającej wszelkie zainwestowanie.

3.3. Parki dworskie

Na terenie gminy Suchożebry zachowały się dwa parki dworskie - park w Woli Suchożebrskiej oraz park w Krynicy. Oba parku uznane są za obiekty zabytkowe.

Zabytkowy park w Woli Suchożebrskiej

Park krajobrazowy o powierzchni 3,05 ha z aleją dojazdową z początku XIX w. Zachował się dwór parterowy, murowany oraz oficyna dworska murowana z połowy XIX w. Drzewostan parku tworzą lipy drobnolistne, jesiony wyniosłe, klony zwyczajne, kasztanowce białe, akacje, jawory. W domieszce występuje świerk pospolity, żywotnik zachodni, dąb szypułkowy (odmiana kolumnowa), lipa krymska, wiąz górski. Cztery okazy drzew (trzy lipy i buk) objęte są ochroną pomnikową.

Zabytkowy park w Krynicy

Park krajobrazowy z końca XIX wieku o powierzchni 2,50 ha, w tym 0,20 ha zajmują wody. Zachował się dwór murowany z przełomu XIX i XX w. Drzewostan tworzą: jesion wyniosły, grab pospolity, świerk pospolity, lipa drobnolistna, kasztanowiec biały, wierzba krucha, świerk kłujący, olsza czarna, orzech włoski, jawor i inne gatunki.

4. WALORYZACJA PRZYRODNICZA I KRAJOBRAZOWA OBSZARU GMINY

Obszar gminy Suchożebry jest zróżnicowany pod względem rzeźby terenu, szaty roślinnej, struktury użytkowania gruntów, rozbudowy infrastruktury gospodarczej, a tym samym jest niejednorodny pod względem wartości przyrodniczych poszczególnych fragmentów. W trakcie waloryzacji uwzględniano różne kryteria pozwalające na ocenę wartości przyrodniczej tego obszaru, takie jak naturalność występujących tu biocenoz (ogólne bogactwo gatunków i zespołów, liczba gatunków rzadkich i zagrożonych), reprezentatywność i unikalność w większej skali (ponadlokalnej), wielkość powierzchni, zróżnicowanie rzeźby terenu i inne.

Na terenie gminy wyróżniono obszary przyrodnicze o randze krajowej, regionalnej i lokalnej (nie występują obszary o randze najwyższej - międzynarodowej). Ich rozmieszczenie i zasięgi przedstawiono na mapie w skali 1:100.000.

4.1. Obszary o randze krajowej

Na terenie gminy występuje jeden obszar (w dwóch fragmentach) spełniający kryteria o randze krajowej - dolina Liwca obejmująca południową część gminy, Jest to teren najbardziej cenny pod względem przyrodniczym - krajobrazowym, faunistycznym i florystyczno-fitosocjologicznym. Niektóre gatunki zwierząt (zwłaszcza ptaków) zostały stwierdzone na obszarze gminy tylko w dolinie Liwca. Główny obszar doliny Liwca położony między Kopciami a wschodnią granicą gminy zajmuje około 560 ha, natomiast inny fragment, położony na południe od drogi Siedlce-Węgrów zajmuje 75 ha. Łącznie tereny zakwalifikowane do obszarów o randze krajowej zajmują 635 ha, co stanowi 6,3% pow. gminy.

4.2. Obszary o randze regionalnej

Na terenie gminy Suchożebry wyróżniono dwa obszary o randze regionalnej. Są to doliny Starej Rzeki i Sosenki.

A. Sosenka jest rzeką uregulowaną na całej długości, a jej dolina jest zmeliorowana. Pomimo tego, dolina zachowała znaczne walory przyrodnicze (patrz rozdz. 8.1). Do tej kategorii obszarów zaliczono także północny fragment kompleksu leśnego przylegający do doliny koło wsi Sosna-Korabie, ze względu na duże bogactwo florystyczne. Jest to projektowany rezerwat przyrody. Powierzchnia doliny Sosenki z terenami kwalifikującymi się do obszarów o randze regionalnej wynosi 810 ha (8,0% pow. gminy).

B. Dolina Starej Rzeki, łącznie z lokalnymi rozszerzeniami, zachowała także duże walory przyrodnicze. Rzeka - podobnie jak Sosenka - jest uregulowana, a dolina zmeliorowana. Na niewielkich fragmentach zachowały się podmokłe olsy i łęgi. Powierzchnia tego obszaru wynosi 1140 ha (11,3% pow. gminy).

4.3. Obszary o randze lokalnej

W granicach gminy wyznaczono 5 terenów spełniających kryteria obszarów o randze lokalnej. Są to:

A. Środkowa i południowa część kompleksu borów sosnowych położonych na zachodniej granicy gminy, rozciągających się na wzgórzach morenowych i wydmach o powierzchni około 220 ha.

B. Kompleks leśny położony w środkowej części gminy łącznie z rozszerzeniem doliny Starej Rzeki, na północny zachód od Brzozowa. Jest to jeden z ciekawszych i bogatszych kompleksów leśnych na terenie gminy. Występują tu zróżnicowane drzewostany, dosyć bogata flora i fauna. Zajmuje około 410 ha, a razem z lokalną dolinką około 500 ha.

C. Dwa niewielkie fragmenty leśne położone przy północnej granicy gminy, na zachód od linii kolejowej. Ze względu na dominację drzewostanów sosnowych i małą powierzchnię (łącznie około 150 ha) nie wykazują one wysokich walorów przyrodniczych.

D. Kompleks lasów prywatnych położony przy wschodniej granicy gminy, między Brzozowem a Rzeszotkowem, o powierzchni około 160 ha.

E. Kompleks leśny z licznymi łączkami na obrzeżach, położony także przy wschodniej granicy gminy, na południe od poprzedniego o powierzchni 240 ha. Stwierdzono tu kilka rzadkich gatunków ptaków i chronione gatunki roślin.

Łączna powierzchnia obszarów o randze lokalnej wynosi 1270 ha (12,6% pow. gminy), a razem z obszarami o randze krajowej i regionalnej 3855 ha (38,2% pow. gminy).

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY SUCHOŻEBRY

Waloryzacja przyrodniczo krajobrazowa obszaru gminy

Skala 1:100.000

OZNACZENIA

- - większe kompleksy leśne
- - obszary zabudowane
- - rzeki
- - drogi
- - linie kolejowe

- - obszary o randze krajowej
- - obszary o randze regionalnej
- - obszary o randze lokalnej